

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่จัดการเรียนการสอนตามโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (สพพ.) ระหว่างปีการศึกษา 2534-2537 ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 20 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครูผู้สอน รวมทั้งสิ้น 416 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบบสอบถาม และแบบศึกษาเอกสาร จำนวน 4 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกและความถี่ และหาค่าร้อยละ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพผู้ให้ข้อมูล

1.1 ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ผู้บริหารโรงเรียนทุกคนมีอายุระหว่าง 51-60 ปี และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี เช่นกัน ส่วนอายุราชการ ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุราชการ 31 ปีขึ้นไป ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่มีอายุราชการ 11-20 ปี สำหรับวุฒิทางการศึกษาสูงสุดของผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท ส่วนผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่มี

วุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี สำหรับระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารเป็นระยะเวลา 10 ปีขึ้นไป ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ดำรงตำแหน่ง ระหว่าง 1-5 ปี เมื่อพิจารณาประสบการณ์ในการบริหารโครงการ สพพ. พบว่า ผู้บริหาร ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการบริหารโครงการ 3-4 ปี ส่วนผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มี ประสบการณ์ 1-2 ปี เกี่ยวกับการเข้ารับการประชุมอบรม สัมมนาเกี่ยวกับโครงการ สพพ. พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับโครงการ สพพ. และผู้ช่วย ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่เคยเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับโครงการ สพพ. ด้วย เช่นกัน สำหรับปีที่เข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา พบว่า ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่เข้ารับการประชุมในปี พ.ศ. 2536 เกี่ยวกับรายละเอียดการเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา พบว่า ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่เข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา เรื่อง โครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ สำหรับหน่วยงานที่จัด ประชุม อบรม สัมมนา พบว่า หน่วยงานที่ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ เข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา ส่วนใหญ่คือ หน่วยงานในเทศก์

1.2 หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุส่วนใหญ่ระหว่าง 41-50 ปี อายุราชการส่วนใหญ่ระหว่าง 21-30 ปี ด้านวุฒิทางการศึกษาสูงสุด หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ มีวุฒิทางการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี สำหรับการดำรงตำแหน่งหมวดวิชา ส่วนใหญ่คือ หมวดวิชา พลานามัย วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ ส่วนระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้า หมวดวิชาส่วนใหญ่ต่ำกว่า 5 ปี เกี่ยวกับการได้รับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับโครงการ สพพ. ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับโครงการ สพพ.

1.3 ครูผู้สอนในโครงการ สพพ. ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 41-50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นส่วนใหญ่ วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทคณิตศาสตร์ มีอายุ ราชการ และมีประสบการณ์ในการสอนระหว่าง 16-20 ปีเท่ากัน ส่วนประสบการณ์ในการสอน สพพ. 1-2 ปี วิชาที่สอนส่วนใหญ่ ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีจำนวนคาบที่สอนทั้งหมดอยู่ ระหว่าง 13-17 คาบ ส่วนจำนวนคาบที่สอนในโครงการ สพพ. ระหว่าง 1-3 คาบ สำหรับ จำนวนคาบที่สอนนักเรียนปกติ อยู่ระหว่าง 13-17 คาบ หน้าที่ความรับผิดชอบที่นอกเหนือจาก การสอนส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงานเกี่ยวกับโครงการ สพพ.

2. การดำเนินงานตามโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

2.1 การเตรียมการดำเนินงาน

การกำหนดนโยบายของโรงเรียนเกี่ยวกับโครงการ สฟพ. ปรากฏว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนใช้นโยบายของกรมสามัญศึกษา โดยแจ้งในที่ประชุมครู สำหรับการรับทราบนโยบาย วัตถุประสงค์ และรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการของหัวหน้าหมวดวิชา ปรากฏว่า ส่วนใหญ่รับทราบนโยบายโดยผ่านทางผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ในด้านการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับโครงการ สฟพ. ของหัวหน้าหมวดวิชา ปรากฏว่าส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วม ใน จำนวนหัวหน้าหมวดวิชาที่มีส่วนร่วม ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมโดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียนสำหรับการแจ้งนโยบาย วัตถุประสงค์ และรายละเอียดต่าง ๆ ของโครงการให้ครูได้รับทราบปรากฏว่า ส่วนใหญ่มีการแจ้งโดยการแจ้งทั้งโรงเรียน

ด้านหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สฟพ. ปรากฏว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยการลดเวลาเรียน จาก 3 ปี เป็น 2 ปี การศึกษา และบูรณาการเนื้อหา สำหรับการจัดเตรียมหลักสูตรเพื่อใช้ในโครงการ สฟพ. ของโรงเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการปรับเองเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน โดยโรงเรียนทุกโรงเรียนปรับโครงสร้างหลักสูตรในด้านเวลา

การกำหนดคุณสมบัติของนักเรียนที่จะเข้าโครงการ ปรากฏว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนใช้คุณสมบัติตามที่กรมสามัญศึกษากำหนด

การเตรียมบุคลากร ปรากฏว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการเตรียมบุคลากร โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ ประชุมครู-อาจารย์เพื่อรับทราบโครงการ และแนวปฏิบัติของโรงเรียน สำหรับการจัดครูเข้าสอนในโครงการ สฟพ. ส่วนใหญ่หัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก และโรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมครูผู้สอนในโครงการ สฟพ. โดยประชุมชี้แจงครูเกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวการจัดการเรียนการสอน ในการจัดครูเข้าสอน ปรากฏว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีการแยกครูสำหรับโครงการ สฟพ. โดยเฉพาะ และยังพบว่าจำนวน

คาบสอนและงานพิเศษนอกเหนือการสอนของครูที่สอนในโครงการ สพพ. ไม่แตกต่างกับครูที่ไม่ได้สอนในโครงการ สำหรับวิธีการในการจัดครูเข้าสอนแทนในโครงการ สพพ. นั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จัดครูในหมวดวิชาไม่เฉพาะในโครงการ สพพ. เข้าสอนแทน

การเตรียมเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร โดยจัดบุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำ สำหรับเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรที่จัดทำส่วนใหญ่ได้แก่ คู่มือการจัดการเรียนการสอนของโครงการ

การเตรียมการจัดแผนการเรียน ปรากฏว่า ทุกโรงเรียนมีการดำเนินการในเรื่องนี้ โดยส่วนใหญ่ทำการศึกษาโครงสร้างหลักสูตร และเกณฑ์การใช้หลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. สำหรับแผนการเรียนที่โรงเรียนเปิด ปรากฏว่า ทุกโรงเรียนเปิดแผนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ เกี่ยวกับวิธีการจัดแผนการเรียนสำหรับโครงการ สพพ. ส่วนใหญ่มีการกำหนดรายวิชาที่เห็นว่าควรบูรณาการ และกำหนดแผนการเรียนตลอดจนจบหลักสูตร โดยจัดในลักษณะกลุ่มวิชาเดียวกันจัดให้เรียน 1 รายวิชาในบางภาคเรียน และ 2 รายวิชาในบางภาคเรียนตามความเหมาะสม โดยลดเวลาเรียนกับครูลง และกำหนดให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนเกณฑ์ที่ใช้ในการกำหนดคาบเรียนที่นักเรียนเรียนกับครูในห้องเรียน และคาบที่ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ปรากฏว่า ทุกโรงเรียนพิจารณาลักษณะของเนื้อหาวิชา ด้านการจัดกลุ่มวิชาเลือกสำหรับนักเรียนในโครงการ สพพ. ทุกโรงเรียนมีการปฏิบัติโดยโรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดรายวิชาเลือกสำหรับนักเรียนในโครงการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมตาม โครงสร้างของหลักสูตรสำหรับนักเรียนในโครงการ สพพ. โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดกิจกรรมตาม โครงสร้างของหลักสูตรเฉพาะสำหรับนักเรียนในโครงการ สำหรับกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโครงการ สพพ. กับกิจกรรมของการสอนปกติ ส่วนใหญ่โรงเรียนจัดกิจกรรมที่แตกต่างกันซึ่งส่วนมากเป็นการเพิ่มเติมกิจกรรมที่ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนด้านการจัดตารางสอนซ่อมเสริมของโครงการ สพพ. ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติโดยจัดทำในลักษณะที่แยกสอนเฉพาะนักเรียนโครงการ สพพ.

การเตรียมการจัดตารางเวลาเรียน ปรากฏว่าในด้านการจัดตารางเวลาเรียน สำหรับนักเรียนในโครงการ สพพ. โรงเรียนส่วนใหญ่จัดคาบเวลาเหมือนนักเรียนปกติ ส่วนการจัดเวลาสอนในเวลาที่ได้รับผิดชอบของครู ส่วนใหญ่แตกต่างจากนักเรียนปกติโดยจัดคาบเพิ่มหลังคาบสุดท้ายของนักเรียน และรองลงมาจัดคาบเพิ่มในระหว่างปิดภาคเรียน

การเตรียมอาคารสถานที่ เฉพาะโครงการ สพพ. ปรากฏว่าส่วนใหญ่ไม่มีการดำเนินการ ส่วนด้านการจัดงบประมาณโดยเฉพาะในการเตรียม อาคารสถานที่ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ปรากฏว่า ไม่มีโรงเรียนใดจัดงบประมาณเฉพาะดังกล่าว สำหรับลักษณะการเตรียมสื่อการเรียนการสอนสำหรับโครงการ สพพ. ของหัวหน้าหมวดวิชา ส่วนใหญ่มีการสำรวจความต้องการของครูและนักเรียน และรองลงมาได้แก่ การจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อการผลิตสื่อ เกี่ยวกับการเตรียมสื่อการเรียนการสอนสำหรับโครงการ สพพ. ของครูส่วนใหญ่มีการเตรียม โดยจัดหาหรือจัดทำสื่อให้เหมาะสมกับวัยและประสบการณ์ของนักเรียน ในด้านการให้บริการสื่อการเรียนการสอนสำหรับโครงการ ส่วนใหญ่ไม่มีการดำเนินการในเรื่องนี้

การเตรียมบริการแนะแนวสำหรับนักเรียนในการสมัครเข้าโครงการ สพพ. ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินการโดยครูแนะแนวของโรงเรียน สำหรับการเตรียมบริการแนะแนว ส่วนใหญ่มีการเตรียมในด้านคุณลักษณะและวิธีการเรียนของนักเรียนในโครงการ เกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในการเตรียมบริการแนะแนว ส่วนใหญ่ใช้การประชุมชี้แจงนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ส่วนระยะเวลาดำเนินการเตรียมบริการแนะแนว ปรากฏว่าทุกโรงเรียนดำเนินการในภาคเรียนที่ 2

การประชาสัมพันธ์โครงการ ปรากฏว่า ทุกโรงเรียนมีการดำเนินการโดยส่วนใหญ่ใช้วิธีการแจกรายละเอียดโครงการ สพพ. ให้นักเรียนชั้น ม.3 รองลงมาคือแจ้งในวันประชุมผู้ปกครอง สำหรับช่วงเวลาในการประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่ดำเนินการก่อนสอบปลายภาคเรียนที่ 2 เกี่ยวกับผู้รับผิดชอบการประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่ได้แก่ ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ในด้านการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ของหัวหน้าหมวดวิชา ส่วนใหญ่จัดประชุมชี้แจงโครงการแก่ครูในหมวดสำหรับการมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์โครงการ สพพ. ของครู ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติโดยชี้แจงโครงการให้นักเรียนทราบ

2. การดำเนินงานตามโครงการ

การลงทะเบียนเรียนของนักเรียน ปรากฏว่าทุกโรงเรียนใช้เกณฑ์กรมสามัญศึกษา กำหนดในการลงทะเบียนเรียนของนักเรียน สำหรับผู้รับผิดชอบในการลงทะเบียนทุกโรงเรียน มอบหมายให้ฝ่ายวิชาการ งานเบียนและการเงิน รวมทั้งอาจารย์ที่ปรึกษาด้วย ในด้านช่วงเวลา ในการลงทะเบียนทุกโรงเรียนกำหนดไว้ภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยจำนวนหน่วยการเรียนที่ลงทะเบียนเรียนในแต่ละภาคเรียน ไม่เกิน 25 หน่วยการเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปรากฏว่าทุกโรงเรียนให้การสนับสนุนโดยส่วนใหญ่ให้การสนับสนุนด้านการใช้สื่อ ส่วนวิธีการบูรณาการเนื้อหาวิชาส่วนใหญ่บูรณาการเนื้อหาที่สัมพันธ์กันในกลุ่มวิชาเดียวกันเข้าด้วยกัน โดยลดคาบเวลาสอนลง เกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้ในการ กำหนดคาบเรียนที่นักเรียนกับครูในห้องเรียน และคาบที่ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนใหญ่พิจารณาลักษณะของเนื้อหาวิชา ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียน โครงการ สพพ. ส่วนใหญ่ให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ครูสอนเนื้อหาที่เป็นรายละเอียด น้อยลง โดยเน้นหลักการและตัวอย่าง และมีการบอกจุดประสงค์วิชาที่เรียนในห้องเรียนและที่ ต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอย่างชัดเจน สำหรับกิจกรรมการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนใหญ่ ให้ทำรายงาน ส่วนด้านการจัดทำสื่อการสอนขึ้นใช้โดยเฉพาะสำหรับโครงการ สพพ. ส่วนใหญ่ มีการจัดทำโดยเฉพาะ ซึ่งได้แก่เอกสารประกอบการสอน สำหรับหลักในการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่พิจารณาความสอดคล้องกับจุดประสงค์ และเนื้อหา

การจัดบริการแนะแนว ปรากฏว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดบริการแนะแนว ในคาบแนะแนว สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้บริการแนะแนวส่วนใหญ่ คือ ครูแนะแนว การวัดผลและประเมินผล ปรากฏว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการ วัดผลและประเมินผลนักเรียน โดยใช้เกณฑ์การวัดผลและประเมินผลการเรียน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ มีการวัดเมื่อ สอนจบ 1 รายวิชา ในวิชาที่เรียนต่อเนื่องกัน และระดับความยากง่ายของข้อสอบเช่นเดียวกับ นักเรียนปกติ สำหรับการวัดและประเมินผลการเรียนโครงการ สพพ. ปรากฏว่าส่วนใหญ่ใช้ เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผล การเรียนเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ

การนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน ปรากฏว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการนิเทศติดตามผล วิธีการนิเทศติดตามผลที่โรงเรียนใช้ส่วนใหญ่คือ ประชุมปรึกษาหารือ สำหรับผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน ส่วนใหญ่คือ ผู้บริหารและคณะครู โดยทุกโรงเรียนมีการนิเทศติดตามผลตลอดปีการศึกษา ในด้านการมีส่วนร่วมของหัวหน้าหมวดวิชาในการนิเทศติดตามผล ปรากฏว่า หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่มีส่วนร่วม โดยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอน

3. การประเมินผลโครงการ

การประเมินผลการเตรียมการดำเนินงานตามโครงการ ปรากฏว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการประเมินผล โดยโรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินผลจากบันทึก รายงานการประชุม สำหรับผู้เกี่ยวข้องในการประเมินผลการเตรียมการดำเนินงาน ส่วนใหญ่คือผู้บริหารและคณะครู

การประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ ปรากฏว่าโรงเรียนทุกโรงเรียนมีการประเมินผล โดยสาระของการประเมินผล ส่วนใหญ่คือ การจัดเวลาเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอน ในด้านวิธีการประเมินผลโรงเรียนส่วนใหญ่ใช้วิธีสอบถามจากครูผู้สอนในช่วงสิ้นภาคเรียน สำหรับการรายงานผลการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนทุกโรงเรียนรายงานไปยังหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ส่วนการติดตามการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ ปรากฏว่า หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่มีการติดตามการประเมินผลโดยสัมภาษณ์นักเรียน และมีการประเมินผลการดำเนินงาน สำหรับการติดตามการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ สพพ. ภาคเรียนละครั้ง โดยบุคลากรที่โรงเรียนกำหนดให้เป็นผู้ประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ ส่วนใหญ่คือ ครูผู้รับผิดชอบของโครงการพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมการดำเนินงานตามโครงการ สพพ. ผลการวิจัย ปรากฏว่าโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ สพพ. ทุกโรงเรียนไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และหลักสูตรที่ใช้ในโครงการ สพพ. ของโรงเรียน และยังพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติของนักเรียนที่เข้าโครงการ สพพ. และการเตรียมบุคลากร ส่วนและการเตรียมบุคลากรของหัวหน้าหมวดวิชา ปรากฏว่าส่วนใหญ่ มีปัญหา ปัญหาคือ

ครูที่สอนในโครงการ สพพ. ไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ สพพ. สำหรับครูผู้สอนแทนส่วนใหญ่มีปัญหาคือ ครูที่ไม่สอนในโครงการ สพพ. ไม่มีความพร้อมในการเข้าสอนแทน ส่วนด้านการเตรียมเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ปรากฏว่า หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่และครูผู้สอนมีปัญหาเช่นเดียวกัน ปัญหาคือ ครูไม่มีเวลาเพียงพอในการทำการสอนเฉพาะโครงการ สพพ. และได้ดำเนินการแก้ไข โดยทางโรงเรียน อำนวยความสะดวกในการจัดทำแบบฝึกหัดและใบงาน สำหรับในด้านการเตรียมการจัดแผนการเรียน ปรากฏว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนไม่มีปัญหา ส่วนการเตรียมการเกี่ยวกับการจัดทำแผนการเรียน การจัดรายวิชาในแต่ละแผนการเรียน การจัดกลุ่มวิชาเลือกของหัวหน้าหมวดวิชา ปรากฏว่า ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา ด้านการเตรียมสื่อการเรียนการสอนของครูผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่มีปัญหา ส่วนการเตรียมการจัดตารางเวลาเรียน การเตรียมอาคารสถานที่ และการเตรียมบริการแนะแนวของ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา และยังพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา เกี่ยวกับการจัดตารางเวลาเรียน สำหรับการประชาสัมพันธ์ ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ สพพ. ผลการวิจัย พบว่า การลงทะเบียนเรียน ของโรงเรียนทุกโรงเรียนไม่มีปัญหา ส่วนด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนและหัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ครูสอนเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดมากเกินไป มีการแก้ไขโดยประชุมชี้แจงคณะครูผู้สอน สำหรับครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ในด้านการจัดบริการแนะแนว โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา และยังพบอีกว่าในด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนของ โรงเรียนและครูผู้สอน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา และในด้านการนิเทศ ติดตามผลการเรียนการสอนของ โรงเรียนและของหัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาอีกเช่นกัน

4.3 ปัญหาเกี่ยวกับการติดตามประเมินผลโครงการ สพพ. ในด้านการเตรียมการดำเนินงานตามโครงการ สพพ. ผลการวิจัย ปรากฏว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา แต่หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่มีปัญหา ปัญหา คือ ไม่มีการกำหนดแนวในการติดตามประเมินผล สำหรับการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ สพพ. ปรากฏว่า โรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครูผู้สอน ส่วนใหญ่ไม่มีปัญหา

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำมาอภิปรายผลในเรื่องของการเตรียมการดำเนินงานตามโครงการ สพพ. การดำเนินงานตามโครงการ สพพ. การประเมินผลโครงการ สพพ. และปัญหาการดำเนินงานตามโครงการ สพพ. ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเตรียมการดำเนินงานตามโครงการ สพพ.

การกำหนดนโยบาย ผลการวิจัยพบว่าทุกโรงเรียนใช้นโยบายของกรมสามัญศึกษา โดยแจ้งในที่ประชุมครู ผู้วิจัยเห็นว่า การแจ้งให้ครูในโรงเรียนทราบถึงนโยบายของโครงการ เป็นการชี้แจงถึงความสำคัญและความจำเป็น วัตถุประสงค์ และแนวทางในการดำเนินงานของโครงการ นับว่าสอดคล้องกับด้านหลักการบริหาร ที่ผู้บริหารต้องกำหนดนโยบายไว้ชัดเจนแน่นอน เพื่อให้ผู้ร่วมงานได้เข้าใจนโยบายของหน่วยงาน และปฏิบัติงานตามนโยบายนั้นได้อย่างถูกต้อง (กิติมา ปรีดีติลก, 2532) ในการทำงานร่วมกัน หากผู้ร่วมงานได้รับรู้ในสิ่งที่จะต้องกระทำ และแนวทางปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนแล้ว ย่อมก่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และความร่วมมือ ร่วมใจในการปฏิบัติงาน (นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์, ม.ป.ป.)

การกำหนดคุณสมบัติของนักเรียนที่จะเข้าโครงการ พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนใช้คุณสมบัติตามที่กรมสามัญศึกษากำหนด ซึ่งคุณสมบัติของนักเรียนที่จะเข้าโครงการนั้น จะใช้คะแนนเฉลี่ยของผลการเรียนของนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก โดยนักเรียนในโครงการนี้ ต้องได้ระดับผลการเรียนเฉลี่ย 3 ปี ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตั้งแต่ 3.00 ขึ้นไป ในกรณีที่ ไม่ได้ระดับคะแนนตามเกณฑ์นี้ แต่ได้ระดับผลการเรียนไม่ต่ำกว่า 2.50 ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า การคัดแยกนักเรียนเพื่อเข้าโครงการนั้น เป็นสิ่งที่สมควรนำมาปฏิบัติ เพราะเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษนักเรียนที่เรียนเก่งได้เรียนเต็มศักยภาพจนถึงขีดสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ในเรื่องแนวนโยบายการศึกษาและแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปัญญาเลิศ ว่าในการจัดการศึกษา ควรสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาในรูปแบบและวิธีการที่เอื้อให้ผู้มีปัญญาเลิศหรือมีความสามารถพิเศษได้พัฒนาอัจฉริยภาพของตน และควรจัดหลักสูตรให้มีเนื้อหาสาระ

ทั้งส่วนที่เป็นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาบุคคลและสังคม และส่วนที่เสริมศักยภาพตามความแตกต่างของบุคคล (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535) และสอดคล้องกับกิติมา ปรีดีติติก (2532) ที่กล่าวว่า การจัดชั้นเรียนนั้น พวกที่มีความฉลาดเป็นพิเศษ ถ้าจัดไว้เป็นพวกเดียวกัน จะช่วยส่งเสริมให้เด็กได้ก้าวหน้าทางวิชาการมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่เด็กเองและประเทศชาติ นอกจากนี้ยังเป็นการลดช่องว่างความสามารถของนักเรียน ในชั้นเรียนเดียวกัน เพราะผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ ความสามารถในการเรียนใกล้เคียงกัน ทำให้สะดวกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังที่ประวิทย์พรพรรณ โชคสุวัฒนสกุล (2535) กล่าวว่า การจัดกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ จะช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ซึ่งเด็กฉลาดจะเรียนในกลุ่มประเภทนี้ได้เร็วกว่าอยู่ในกลุ่มที่มีนักเรียนต่างระดับความสามารถคละอยู่ อีกทั้งการคัดแยกเด็กนักเรียนนี้ จะสามารถแก้ปัญหาการปกครองชั้นเรียนได้ เนื่องจากเด็กเก่งจะไม่รู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียน ซึ่งอาจสร้างปัญหาให้โรงเรียนและสังคมได้ ดังที่ ส.วริน (2536) ได้กล่าวถึงปัญหาการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเด็กเก่งว่า หากเด็กเก่งถูกขังไว้ให้เรียนไปพร้อมกับเด็กปานกลางและเด็กอ่อน จะทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ขาดเรียน หนีเรียน หรือกลายเป็นเด็กที่ไม่อยู่ในวินัยของโรงเรียน และโอวาทของครู และได้เสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหาว่า ควรจัดโครงการเรียนเร่งรัด จัดโครงการเรียน สำหรับเด็กเก่งโดยเฉพาะ และจัดโครงการเสริมความรู้ และจากผลงานวิจัยในต่างประเทศหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา อังกฤษ แคนาดาและออสเตรเลีย พบว่าเด็กเรียนเก่งจำนวนไม่น้อย จำเป็นต้องเลิกเรียนกลางวัน เนื่องจากไม่สามารถอยู่ในระบบการศึกษาที่น่าเบื่อหน่ายในชั้นเรียนได้ เพราะต้องเรียน ต้องฟัง และต้องอ่านในสิ่งที่ตนเองเข้าใจแล้ว จึงทำให้เด็กจำนวนหนึ่งต้องทนอยู่ในชั้นเรียน โดยขาดการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ไปในที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2537) แต่ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าการกำหนดคุณสมบัติของนักเรียนที่จะเข้าโครงการนี้ แม้จะเกิดผลดีดัง ได้กล่าวแล้วแต่ก็อาจทำให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเฉพาะเด็กเก่งหลงตัวเอง ได้ว่าฉลาดกว่าเด็กในกลุ่มอื่น และดูถูกเพื่อนในกลุ่มอื่นว่าด้อยกว่าตน นอกจากนี้ ยังอาจมีผลให้ครูบางคนสนใจเฉพาะเด็กกลุ่มเก่งมากกว่าเด็กกลุ่มอื่น เกิดความลำเอียง และมีเจตคติที่ไม่ดีต่อเด็กเรียนช้า ซึ่งทำให้มีผลกระทบต่อการสอนของครู และการเรียนของนักเรียนได้ โรงเรียนจึงควรลดความคิดเรื่องกลุ่มเก่งกลุ่มอ่อน และลดเจตคติทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากการแยกเด็กนักเรียนตามโครงการด้วย

การเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่าทุกโรงเรียนมีการเตรียมบุคลากรโดยโรงเรียนส่วนใหญ่ประชุมครู-อาจารย์ เพื่อรับทราบโครงการและแนวปฏิบัติของโรงเรียน สำหรับการจัดครูเข้าสอนในโครงการ สพพ. หัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือก และโรงเรียนส่วนใหญ่มีการเตรียมครูผู้สอนในโครงการ สพพ. โดยประชุมชี้แจงครูเกี่ยวกับนโยบาย วัตถุประสงค์ และแนวการจัดเรียนการสอน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า โครงการ สพพ. เป็นโครงการที่จัดสอนนักเรียนที่มีความต้องการในการเรียนรู้ค่อนข้างสูงกว่านักเรียนปกติ การจัดเวลาเรียนตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนแตกต่างจากนักเรียนปกติ นักเรียนต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรียนเองมากขึ้น วิธีการสอนนักเรียนเก่งน่าจะแตกต่างจากนักเรียนปกติ หากครูผู้สอนได้รับการอบรมเกี่ยวกับวิธีการสอนนักเรียนเก่งก็จะทำให้การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และจากผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการเตรียมบุคลากร คือ ครูส่วนใหญ่ไม่เคยรับการอบรมเกี่ยวกับโครงการ สพพ. ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536) ซึ่งพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรม ฉะนั้นหากครูผู้สอน ได้ผ่านการอบรมมาก่อนจะเป็นประโยชน์ในการสอนอย่างยิ่ง เพาะการฝึกอบรมช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในบทบาท และหน้าที่ของตนเองดีขึ้น (กิตติมา ปรีดีติลล, 2532) ในการจัดครูเข้าสอนในโครงการ สพพ. พบว่าหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอนันต์ ธนวรวิทย์กิจ (2536) ที่พบว่า การจัดครูเข้าสอนในโครงการ สพพ. หมวดวิชาเป็นผู้คัดเลือก ในการจัดครูเข้าสอนไม่มีการแยกครูสำหรับโครงการ สพพ. โดยเฉพาะ ส่วนการจัดครูเข้าสอนแทนครูที่ขาด โรงเรียนส่วนใหญ่จัดครูในหมวดไม่เฉพาะครูที่สอนในโครงการ สพพ. เท่านั้น

การเตรียมการจัดแผนการเรียน พบว่า ทุกโรงเรียน มีการเตรียมการจัดแผนการเรียน ซึ่งส่วนใหญ่ได้ศึกษาโครงสร้างหลักสูตร และเกณฑ์การใช้หลักสูตร ตามโครงการ สพพ. พบว่า เป็นการปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในการจัดแผนการเรียนของกรมวิชาการ ที่ว่าในการจัดแผนการเรียน โรงเรียนจะต้องศึกษาโครงสร้างของหลักสูตร หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรและรายวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรให้เข้าใจรายละเอียดเสียก่อน จึงจะจัดแผนการเรียนได้ตรงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (กรมวิชาการ, 2528) สำหรับแผนการเรียนที่เปิด พบว่าทุกโรงเรียนเปิดแผนการเรียนวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ และปรับลดเวลาเรียนกับครูลดลง

จากการศึกษาเอกสารพบว่ารายวิชาต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้นักเรียนในโครงการมีรูปแบบการจัดที่หลากหลาย ซึ่งนับว่าโรงเรียนได้ใช้ความยืดหยุ่นของหลักสูตรปรับใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียนและนักเรียนของแต่ละโรงเรียน จะเห็นได้จากรูปแบบรายวิชา และจำนวนคาบในแผนการเรียนของแต่ละโรงเรียนที่จัด

การจัดกลุ่มวิชาเลือกสำหรับนักเรียนในโครงการ สพพ. ผลการวิจัยพบว่าทุกโรงเรียนกำหนดรายวิชาสำหรับนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าในการเลือกเรียนรายวิชาในกลุ่มวิชาเลือกนั้น นักเรียนควรจะได้เลือกเรียนตามความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับจุดเน้นของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนรายวิชาต่าง ๆ อย่างกว้างขวางตามความถนัด ความสามารถ และความสนใจของนักเรียน แต่ละคน เพื่อให้มีทักษะเฉพาะด้านตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533)

การเตรียมเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่าส่วนใหญ่จัดทำคู่มือการจัดการเรียนการสอนของโครงการ จากการศึกษาเอกสารพบว่า การจัดทำแผนการสอนรายวิชาของโครงการ สพพ. แตกต่างจากแผนการสอนปกติ โดยส่วนที่แตกต่างคือ มีการบูรณาการเนื้อหาในกลุ่มวิชาเดียวกัน และต่างกลุ่มกัน เพื่อให้เหมาะสมกับเวลาเรียนที่ลดลง มีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีการจัดคาบเวลาในรายวิชาที่มีการบูรณาการเนื้อหาในรายวิชาที่ต่อเนื่องกัน ปัญหาที่พบคือครูไม่มีเวลาเพียงพอในการทำแผนการสอนเฉพาะโครงการ สพพ. แนวทางแก้ไขในทางปฏิบัติครูอาจใช้แผนการสอนเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ แต่ต้องมีการปรับกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนในโครงการ สพพ. ดั่งแนวการจัดการเรียนการสอนของศึกษานิเทศก์ที่ระบุว่า "โรงเรียนอาจใช้แผนการสอนเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ แต่ต้องปรับกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องเพิ่มกิจกรรมที่ให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง และต้องจัดทำให้ชัดเจนว่า ทำกิจกรรมอะไรและมีแนวทางในการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมด้วย" (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2537)

การเตรียมการจัดตารางเวลาเรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดคาบเวลา เหมือนนักเรียนปกติ ส่วนการจัดเวลาสอนของครูในส่วนที่รับผิดชอบ ส่วนใหญ่มีการจัดคาบเพิ่ม หลังคาบสุดท้ายของนักเรียนปกติ และจัดคาบเพิ่มในระหว่างปิดภาคเรียน ซึ่งการจัดตาราง เวลาเรียนนั้น นับได้ว่ามีความสำคัญต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่ง เพราะ ถ้าจัดไม่ถูกต้องครบถ้วนตามเนื้อหาเวลาแล้วผลเสียก็จะเกิดกับนักเรียน และถ้ามีวิธีการจัดไม่ ถูกต้อง ก็จะทำให้ผลการเรียนไม่ดีเท่าที่ควร และเนื่องจากการเรียนการสอนในโครงการ สหพ. จะมีทั้งการสอนในห้องเรียน และให้นักเรียนศึกษาด้วยตนเอง มีการลดจำนวนปีที่เรียน ให้เหลือน้อยลง จึงต้องมีการสอนเพิ่มเติมจากคาบที่เรียนปกติ ซึ่งอาจเป็นภาระกับนักเรียน และครูผู้สอนได้ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ควรมีการชี้แจงรายละเอียดและสภาพการเรียนการสอน ให้ให้นักเรียนและครูในโครงการได้ทราบแนวดำเนินการและเรื่อง เวลาในการเรียนอย่างละเอียด ชัดเจน ทั้งนี้ นักเรียนที่จะเข้าร่วมในโครงการ จะต้องมีความต้องการที่จะเรียนอย่างแท้จริง และครูผู้สอนในโครงการนั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีความเสียสละอย่างสูง ทั้งนี้ ในการจัดตาราง เวลาเรียนนั้น จะต้องคำนึงถึงหลักในการจัดด้วยว่า ต้องบรรจุเนื้อหาวิชาและเวลาเรียนให้ ครบตามที่หลักสูตรกำหนดควร โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละวิชา ควรให้อยู่ในช่วงเช้า หรือบ่าย ความเหมาะสมของจำนวนคาบของรายวิชาที่มีการปฏิบัติมากและวิชาที่ใช้ความคิดมากกว่า ควรให้อยู่ในคาบช่วงเช้าหรือช่วงบ่าย วิชาที่ใช้ความคิดมาก ไม่ควรอยู่ซ้อนกันหลายคาบวิชา ในวันเดียวกัน และการจัดคาบวิชาในแต่ละคาบ ละวัน ต้องสัมพันธ์กันด้วย (กิติมา ปรีดีติติก, 2532)

2. การดำเนินงานตามโครงการ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนให้การ สนับสนุนด้านการใช้สื่อ ผู้วิจัยเห็นว่า การเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้ตามความมุ่งหมาย หรือไม่ย่อมขึ้นอยู่กับส่วนประกอบที่สำคัญหลายอย่าง แต่เครื่องมือที่จะช่วยให้ครูถ่ายทอดความรู้ ให้แก่นักเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้เร็วขึ้น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้แก่ สื่อการสอน ซึ่งใน ปัจจุบันมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ วาสนา ชาวหา (2533) กล่าวถึง สื่อการสอนว่ามีประโยชน์ต่อผู้เรียนมากมายหลายประการ คือ ช่วยให้การเรียนรู้ถูกต้อง

ชัดเจน ง่ายต่อการเข้าใจ สร้างความสนใจ และประทับใจ ตลอดจนกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนการสอนอย่างพอใจ และกระตือรือร้น อันจะส่งเสริมความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ของผู้เรียนให้บังเกิดขึ้น และยังสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา เพราะสื่อการสอนช่วยให้ผู้เรียนจำนวนมากสามารถเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึงและประสบความสำเร็จ ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนักเรียนโครงการ สพพ. พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ครูสอนเนื้อหาที่เป็นรายละเอียดน้อยลง โดยเน้นหลักการและตัวอย่าง มีการบอกจุดประสงค์รายวิชาที่เรียนในห้องเรียนและสิ่งที่ต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง อย่างชัดเจน ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในลักษณะนี้ เหมาะสมกับนักเรียนในโครงการ สพพ. เพราะลักษณะเด็กที่มีความสามารถพิเศษ เรียนรู้ได้เร็ว ชอบคิด ชอบค้นคว้าในสิ่งที่ตนสนใจ มักทำงานได้ก่อนและช่วงเวลาทำงานนานกว่าคนอื่น จึงควรหาวิธีการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการกระตุ้น สนับสนุน และช่วยเหลือเด็กให้ได้รับการพัฒนาการในสิ่งที่เด็กมีอยู่ในตัวออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2536)

การจัดบริการแนะแนว ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดบริการแนะแนว และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการให้บริการแนะแนวคือครูแนะแนว ผู้วิจัยเห็นด้วยว่า การจัดบริการแนะแนวนั้น มีส่วนช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้น เพราะการแนะแนว คือกรรมวิธีในการช่วยให้คนรู้จักและเข้าใจตนเอง รู้จักช่วยตนเอง รู้จักคิด แก้ปัญหาต่าง ๆ ของตนเองได้ รู้จักเลือกและตัดสินใจอย่างฉลาด รู้จักนำความสามารถของตนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น (ทวน พิณรุพันธ์, 2528) แม้ว่านักเรียนที่อยู่ในโครงการ สพพ. ส่วนใหญ่ จะเป็นนักเรียนเรียนดี นักเรียนฉลาดในสายตามุคคัลทั่วไป แต่มิได้หมายความว่านักเรียนเหล่านี้ ไม่ต้องการความช่วยเหลือ ที่จริงแล้วเด็กเรียนดี มีปัญหาพิเศษซึ่งต้องการความช่วยเหลือและความสนใจมากเป็นพิเศษ มีนักเรียนฉลาดเป็นจำนวนมากที่ไม่ประสบผลสำเร็จทางการศึกษาและมากกว่า 25 เปอร์เซ็นต์ของนักเรียนที่ฉลาดที่มีผลการเรียนต่ำกว่าความสามารถที่แท้จริง ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนเหล่านี้ไม่ได้รับความสนใจและความช่วยเหลือจากครูแนะแนว และครูผู้สอน (ประพิมพ์พรณ โชคสวัสดิ์สกุล, 2535) เนื่องจากนักเรียนฉลาดตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ก่อนนักเรียนอื่น เพราะมีวุฒิภาวะก่อนนักเรียนทั่วไป และ

นักเรียนฉลาดบางคนประสบปัญหาที่ซับซ้อน ทำให้มีผลต่อการปรับตัว (Gowan อ้างถึงใน ประนิมพ์พรรณ โชควัฒนสกุล, 2535) และจากการศึกษานักเรียนฉลาดเกรด 3 ของ Lehman และ Endwins ในปี 2524 เกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์และสังคม พบว่า นักเรียนเหล่านี้ แตกต่างจากนักเรียนทั่วไปที่มีอายุเท่ากันใน เรื่องของการปรับตัวทางสังคมและเรื่องส่วนตัว (Lehman และ Erdwins อ้างถึงใน ประนิมพ์พรรณ โชควัฒนสกุล, 2535) ดังนั้น การแนะแนวสำหรับนักเรียนเรียนดี จึงเป็นงานสำคัญ ผู้บริหารจึงควรมีการวางแผนการแนะแนว ที่มีประสิทธิภาพ สำหรับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการแนะแนว พบว่า ส่วนใหญ่คือครูแนะแนว ซึ่ง สอดคล้องกับหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่แล้ว แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการแนะแนวที่จะให้ ได้ผลสำเร็จสูงสุดนั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากบุคลากรทุกฝ่าย ทั้งจากในโรงเรียนและนอก โรงเรียน คือ ครูแนะแนวโดยตรง และจากครู-อาจารย์ทุกคน เพราะครูทุกคนสามารถทำ หน้าที่เป็นครูแนะแนวคอยให้คำปรึกษาแนะนำสำหรับนักเรียนตามวาระ และโอกาสต่าง ๆ ได้ นอกจากนี้ การแนะแนวที่จะประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ปกครอง นักเรียน และบุคลากรอื่นด้วย ดังที่ กิติมา ปรีดีติติก (2532) ที่กล่าวว่า การแนะแนวมิใช่ ภาระของครูแนะแนวแต่ผู้เดียว จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากคนอื่น ๆ ด้วย เช่น ครู ผู้ปกครอง แพทย์ จิตแพทย์ และสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น

การวัดและประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า ทุกโรงเรียนใช้เกณฑ์การวัดผล และประเมินผลการเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย การประเมินผลการเรียน เช่นเดียวกับนักเรียนปกติ เมื่อสอนจบ 1 รายวิชา ในวิชาที่เรียนต่อเนื่องกัน และมีระดับ ความยากง่ายเช่นเดียวกับนักเรียนปกติ นับเป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติเพราะนักเรียนในโครงการ สฟพ. เป็นเด็กที่ค่อนข้างเก่งหากการเข้าเรียนในโครงการแล้ว ผลการเรียนลดลงมาก เนื่องจาก ข้อสอบยากกว่านักเรียนปกติ จะทำให้นักเรียนเกิดความท้อถอยได้ และในการประเมินผลมี การประเมินทั้งในด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย จิตพิสัย และทักษะกระบวนการ นับเป็นการ สันองหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียน มีคุณสมบัติด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ดี และนักเรียนในโครงการ สฟพ. ซึ่งจัดว่า เป็นนักเรียนที่เก่งก็ต้องผ่านเกณฑ์การประเมินในทุกด้านตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เช่น เดียวกัน เพื่อว่าจะได้เป็นทรัพยากรของชาติที่มีความสามารถและมีคุณธรรมด้วย

การนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน จากผลการวิจัย พบว่า ทุกโรงเรียน มีการนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน และสำหรับวิธีการนิเทศติดตามผลการเรียนการสอน ส่วนใหญ่ใช้การประชุมปรึกษาหารือ ผู้เกี่ยวข้องในการนิเทศติดตามผลคือ ผู้บริหารและคณะครู และโรงเรียนมีการนิเทศติดตามผลตลอดปี นับเป็นความร่วมมือในการทำงานพร้อมกันของ บุคลากรในโรงเรียน ซึ่งจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังที่ กิติมา ปรีดีติติก (2532) กล่าวว่า การนิเทศการสอนเป็นการช่วยเหลือแนะนำหรือปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ของครูให้ดีขึ้น นอกเหนือจากศึกษานิเทศก์โดยตรงแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้ทำหน้าที่ ได้ดีที่สุดในการทำงานร่วมกับครู การนิเทศดังกล่าว ทำให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุด ดังที่ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2536) กล่าวไว้ว่า "การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนมีความจำเป็น ต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนและบุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้รู้ปัญหาที่แท้จริง ใน โรงเรียนของตนเองมากที่สุด"

3. การประเมินผลโครงการ

จากการวิจัยพบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนมีการติดตามประเมินผลการเตรียมการ ดำเนินงานและติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการ ซึ่งนับได้ว่า โรงเรียนมีการประเมินผล ทั้งก่อนการดำเนินงาน ระหว่างการดำเนินงานและหลังการดำเนินงานซึ่งเป็นการประเมินทุก ระยะของการดำเนินงาน การประเมินในลักษณะนี้ จะสามารถช่วยให้โรงเรียนมีข้อมูลก่อน ดำเนินงาน สามารถวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคระหว่างการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไข และ ทราบสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานตามโครงการ เมื่อโครงการสิ้นสุด ซึ่งการบริหารงานใด ๆ ก็ตาม วงจรการบริหารงานที่สำคัญจะมี 3 ส่วนด้วยกัน คือ การวางแผน การปฏิบัติงานตาม แผน และการประเมินผล (กนก จันทร์ชจร, 2529) การประเมินผลจึงเป็นกระบวนการบริหาร ขั้นสุดท้าย ที่มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าการวางแผนและปฏิบัติงานตามแผน ซึ่งนับเป็น ขั้นตอนที่มีความสำคัญยิ่ง ที่จะสามารถใช้เป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของงานและ ใช้ในการตัดสินใจผลการทำงาน สำหรับผู้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเตรียมการดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีผู้บริหาร และคณะครูเป็นผู้มีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่ง กนก จันทร์ชจร (2535) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับผู้ทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลว่า ควรจะขึ้นอยู่กับ

ลักษณะของการประเมินผล คือ ในการประเมินร่างโครงการก่อนการดำเนินงานนั้น ผู้ประเมินควรจะเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความเป็นกลาง ซึ่งอาจประกอบด้วยผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ผู้แทนจากฝ่ายหรืองาน หรือคณะทำงานแผนงานของโรงเรียน การประเมินความก้าวหน้าของการดำเนินงานในขณะโครงการกำลังดำเนินอยู่ ควรเป็นผู้รับผิดชอบงานและโครงการนั้นโดยตรง ส่วนการประเมินผลงานเมื่อสิ้นสุดโครงการ ควรเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่ได้เป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีเจ้าของงานและโครงการร่วมดำเนินการอยู่ด้วย ในด้านการเตรียมการดำเนินงาน โรงเรียนส่วนใหญ่ประเมินผลจากบันทึกรายงานการประชุม ในด้านการดำเนินงาน โรงเรียนประเมินผลโดยการสอบถามจากครูผู้สอน และหัวหน้าหมวดวิชาประเมิน โดยการสัมภาษณ์นักเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการประเมินผลที่ดีนั้น ขึ้นอยู่กับเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลด้วยว่ามีความเหมาะสม ชัดเจนเพียงใด ซึ่งผู้ประเมินควรเลือกให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ซึ่งอาจเลือกใช้เครื่องมือได้หลายชนิด เช่น การสำรวจ การสัมภาษณ์ และการรวบรวมเอกสาร การวิเคราะห์และการวิจัย เป็นต้น (ดิเรก ศรีสุโข, 2535)

ส่วนปัญหาการประเมินผลโครงการ พบว่า หัวหน้าหมวดวิชาส่วนใหญ่มีปัญหา คือ ไม่มีการกำหนดแนวในการติดตามประเมินผล ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าการที่โรงเรียนไม่มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินผลโครงการนั้น นับเป็นปัญหาสำคัญ เพราะจะทำให้การประเมินผลโครงการขาดความต่อเนื่องชัดเจน ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อาจก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานได้ โรงเรียนจึงควรกำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินผล ซึ่งอาจให้ทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้องวางแผนร่วมกันว่า จะติดตามงานและโครงการอะไรบ้าง จำนวนกี่ครั้ง เมื่อไร วิธีใด และต้องการข้อมูลอะไรบ้าง ตลอดจนควรกำหนดว่า ใครทำหน้าที่ติดตาม โดยพิจารณาจากงานและโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิทินประจำปีของโรงเรียน เป็นหลัก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

จากผลการวิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ควรจัดการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ สพพ. ให้กับบุคลากรหลักของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้ช่วยผู้บริหาร ตลอดจน ครูผู้สอนอย่างเพียงพอ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนตามโครงการ สพพ.
2. ผู้บริหารโรงเรียนควรมีการประชุมเพื่อชี้แจงรายละเอียดและสภาพการเรียนการสอน ให้กับนักเรียนและครูในโครงการ สพพ. ได้ทราบแนวดำเนินการ โดยเฉพาะเรื่อง เวลาเรียนอย่างละเอียดและชัดเจน
3. ควรมีการกำหนดแนวปฏิบัติในการประเมินผล โดยให้ผู้เกี่ยวข้องวางแผนร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนตามโครงการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
2. ควรศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนในโครงการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนที่มีความสามารถพิเศษในการเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย